

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE — SOCIOLOGIE

Director: N. C. SCHINA

COMITETUL DE REDACȚIE:

GR. CONDURATU, Consilier la Curtea de Apel, București, D. NEGULESCU, Profesor la Facultatea de Drept din București,

C. SIPSOM, Profesor la Facultatea de Drept din București, ALEX. CERBAN, Dr. în Drept din Paris, Profesor Universitar

ALFRED JUVARA, Dr. în Drept din Paris, Avocat

IOSEF G. COHEN TR. ALEXANDRESCU I. GR. PERIȚEANU P. VASILESCU AL. VELESCU C. STOIANOVICI
Avocat Fost Prim-Presed. Trib. Avocat Dr. în Drept, Avocat Dr. în Drept, Avocat Dr. în Drept din Paris
Avocat

Secretar de Redacție: E. C. DECUSARA, Dr. în drept din Paris, Directorul Statisticii Judiciare

Membru corespondent pentru Paris: EDOUARD LÉVY, Dr. în Drept, Avocat, Paris. •

ABONAMENTUL

Un an p. Bănci, Case Comerc. și Autorit. 400 lei

„ Magistrati și Avocați fără supl. 200 „

6 luni prețul de sus pe jumătate

APARE ODATA PE SAPTAMANA

In lunile Iulie și August

apare odată la 2 săptămâni

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția și Administrația

București, Artei, 5 și Rahovei, 5

Lângă Palatul Justiției

— TELEFON 18/29 —

SUMAR

— Executarea hotărârilor în monedă străină, de d-l avocat Iosif Cohen;

— Bibliografie.

JURISPRUDENȚĂ:

— Curtea de Casație s. II: *Soc. an. Les grandes brasseries de Bucarest-nouveau cu N. Bazilescu* (Cum se citează în urmăriile silite Societățile comerciale și cum li se înmânează afixul de vânzare? Dacă nulitatea de procedură este de ordine publică și poate fi propusă direct în Casație? Art. 74, 75 al. II, 504 și 509 p. c.);— Idem: *Stelian Petronovici cu Preotul I. P. Pescu-Mălăești* (Inadmisibilitatea recursurilor în Casație în materie de contestațiuni în contra hotărârilor comisiunilor arbitrale, constituite conform Dec.-lege 1420/920);— Curtea de apel București: *George G. Banu cu Petre Negoită* (Dacă un apel penal, declarat direct la grefa Curții de apel poate fi admisibil? Soluție afirmativă. Art. 196, 199, 199 și 202 pr. penală), cu o *Notă* de d-l E. C. Decusara.

Rezumatul jurisprudenței Curților de apel și Casație

— *Curtea de apel Buc. s. I*: Dacă se poate opune beneficiarului cambiei excepțiunea de totalitate? Art. 319 c. com. 1273 c. civ;— *Secția II*: Dacă părțile pot majora sporul de chirie peste prevederile art. 6 Decr.-lege 1420/920? Nestipularea locului plății. Acțiune de reziliere. Respingere.— *Secția III*: Act de executare săvârșit. Cont stație. Tardivitate. Art. 399 și 403 pr. civ. Art. 7 și 8. L. Consol. petrolifere;— *Secția IV*: Sporirea de capital la Soc. anonime.— *Cas. I*: Prelungirea contractelor de închiriere. Decretul-lege 1420/920;— *Cas. II*: Gradația prevăzută în art. 74 pr. civ. și 68 l. j. o. la înmânarea citațiilor.— *Cas. III*: 1) Aplicarea art. 26 legea sanitară. 2) Imprumutător. Tabloul lit. D. L. Patentelor. 3) Funcționar C. F. R. Desțituire. Formalități— *Cas. fr. s. civilă* (Dacă posesiunea de stat de copil legitim și posesiunea de stat de soț legitim trebuie să facă obiectul unor probe distincte? Art. 293 și 170 c. civ. rom., 36 și 197 c. civ. fr.) cu o *Notă* de d-l avocat Traian Alexandrescu.

Executarea hotărârilor în monedă străină

Deprecierea nejustificată și subită a leului nostru, mai cu seamă în ultimul timp, pune în discuțiune o serie de probleme de drept ce nasc din situațiuni de fapt neprevăzute, provocate din cauza și în urma războiului.

Cum are să se efectueze:

a) Plata datoriilor civile sau comerciale contractate de locuitorii țării noastre înainte de război, în monedă străină, fie față de creditorii din țară, fie față de creditorii din străinătate;

b) Plata datoriilor contractate după război;

c) Restituirea sau depunerea sumelor în monedă străină, aparținând supușilor inamici și sechestrate prin efectul legilor supușilor străini în mâinile posesorilor dela 1916;

d) Plata obligațiunilor emise în monedă străină de către Societățile anonime având sediul în țară;

e) Plata cupoanelor datoriei țării în străinătate, independent de principiile dreptului internațional și de aplicarea dispozițiilor din tratate;

f) Formularea acțiunilor în judecată pentru realizarea drepturilor creditorilor, în monedă străină și, în special, obiectul studiului nostru:

g) Executarea hotărârilor pronunțate în monedă străină.

Atâtea probleme a căror importanță n'a putut fi presupusă de legiuitorii anteriori războiului și a căror soluțiune n'a preocupat până astăzi încă pe legiuitorii noștri de după război, deși ele sunt de așa natură, încât legitimau imperios o legiferare urgentă.

* * *

E clasic principiul că în obligațiunile contractate de părți în monedă străină, moneda formează obiectul însuși al contractului, după cum ar putea să formeze obiectul contractului o cantitate anumită de mărfuri, etc. și orice altă obligațiune specificată de părți.

Origina însă a obiectului obligațiunii ca monedă constituie o adevărată operațiune de schimb.

Comercianții ea și particularii contractează datorii pentru nevoile lor față de persoane care nu locuiesc în acelaș oraș sau în aceeaș țară, regulează sau lichidează aceste datorii, când creditorii acordă termen debitorului, fie prin remiterea unei recunoașteri de datorie sau a unui bilet la ordin pe care debitorul îl dă creditorului, fie prin mijlocul unei cambii sau trate pe care creditorul o emite asupra debitorului, fie prin cec sau virimente asupra băncilor. (Vezi H. Montarmal, *Traité pratique de la Banque et de la Bourse*, 1922).

Aceste operațiuni de schimb înlocuiesc plățile cari trebuiau efectiv executate dintr'o țară într'alta, prin trimiterea metalelor prețioase sau monezilor fiduciare ale țării respective.

Incontestabil că înainte de război monezile diferitelor țări, fiind garantate prin valoarea lor intrinsecă, nu dădeau naștere la fluctuațiuni între valori, astfel că schimbul se făcea cu multă ușurință.

Astăzi, însă, în urma tulburărilor economice survenite din cauza războiului; în urma legislațiunilor cari au creiat un regim al monezilor de hârtie cu curs forțat; în urma diferitelor dispozițiuni cari au împiedicat în mod oficial exportul monezilor chiar între țările ce făceau parte din Uniunea Latină; în urma deprecierei valorii unor anumite monezi, schimbul efectiv nu mai e posibil, iar operațiunile de schimb nu mai pot fi efectuate cu aceeași ușurință, cu atât mai mult cu cât deprecierea valorilor monetare apar subit și independent de cauzele cari în realitate le-ar fi putut legitima.

Cu toate acestea, pe de o parte evoluția economică și dezvoltarea industriilor în țările cari n'au suferit mult după urma războiului, pe de altă parte nevoile țărilor fără industrii, cu alte cuvinte legea cererii și ofertei, au provocat, cu toată deprecierea valutei, încheeri de transacțiuni numeroase după urma cărora au de suferit țările ale căror valori monetare sunt depreciate.

Intr'adevăr, în toate aceste transacțiuni, creditorii străini, față de naivitatea debitorilor nevoiți a contracta, au avut prevederea și au silit pe aceștia din urmă să primească recunoașterea datoriilor lor prin emitere de obligații în monedă străină.

* *

Teoria valabilității obligațiunilor în monedă străină a fost de mult sancționată de instanțele judecătorești.

În Franța există încă din anul 1896 jurisprudența constantă a Inaltei Curți de Casație, reprodușă în *Chunet*, Journal du Droit International privé 1896 pag. 381:

„Dacă în regulă generală sumele exigibile într'un loc situat pe teritoriul francez trebuiesc să fie plătite în monedă având curs legal în Franța, este cu toate acestea permis de a se conveni ca ele să fie plătite în monedă străină“. (Vezi în acest sens și art. lui *Renault*, *Revue Critique* T. 13, 1884, pag. 717; *Frantz Despagne*, *Précis de Droit International privé*).

Aceste rezultate ale jurisprudenței sunt întemeiate în Franța pe principiile generale dela împrumut, pe dispozițiunile art. 143 cod. com. fr., care stabilesc că: „Cambia trebuie să fie plătită în moneda arătată într'însa“, și pe argumentele trase din dispozițiunile art. 1243 cod. civ. fr. (1100 cod. civ. român).

Jurisprudența recentă franceză consacră aceleași principii.

Tribunalul comercial de Sena, la 20 August 1920, a avut de judecat următoarea speță:

Firma Caramija & Co. subscrisesse la 8 Iulie 1919 un bilet la ordin către Beutall & Co. din Londra pentru livre sterlinge 536.15.4 cu scadența la 30 Septembrie 1919.

La epoca scadenței, creditorii au refuzat să primească suma de 17820,60 franci francezi oferită și calculată de către Caramija & Co. ca valoare a livrelor la cursul de schimb, întrucât creditorii pretindeau plata în livre sterlinge efective. În consecință ei au protestat cambia.

Față de acest protest, Caramija & Co. pretindeau 50.000 franci francezi daune-interese și cereau ca creditorii să fie obligați a primi suma de franci francezi astfel cum le-a fost calculată.

Tribunalul, considerând că faptul de a fi subscris o obligație în monedă străină, obligă pe subscriitorii să-și asigure dinainte schimbul necesar pentru liberațiunea lor în această monedă, la scadență;

Că nici un text de lege și nici un uz nu obligă pe un bancher să primească în franci suma prevăzută într'o cambie în monedă străină și că creditorii pretinzând plata în livre sterlinge nu au făcut decât să uzeze de un drept strict, respinge acțiunea firmei Caramija & Co., condemnând-o și la cheltuieli. (Vezi *Gazette du Palais*, Decembrie 1921).

Toată jurisprudența de după război în Franța, foarte bogată în această materie, admite în mod necontestat principiul valabilității obligațiunii, al cărui obiect este moneda străină.

Legislația franceză necuprinzând dispozițiunile art. 41 cod. com. român, nu face nici o distincțiune pentru cazul în care moneda străină n'ar avea un curs comercial pe piața franceză, și întrucât obiectul obligațiunii este însăși moneda străină, nu admite evaluarea și plata în monedă franceză decât ca o simplă ușurință acordată debitorului de către creditor și numai în cazul când asupra acestui punct părțile sunt de acord.

Cităm, în acest sens, sentința Trib. civil de Sena din 20 Oct. 1920, publicată în *Gazette du Palais* No. 6 din Ianuarie 1921; sentința Trib. civil de Thonon din 22 Decembrie 1920, publicată în *Gazette du Palais* din 24 Ianuarie 1921; decizia Curții de Apel din Bordeaux din 23 Mai 1921, publicată în *Gazette du Palais* din Septembrie 1921; decizia Inaltei Curți de Casație din 21 Decembrie 1921, publicată în *Gazette du Palais* din 22 Februarie 1922, etc.

În mai toate cazurile prezentate înaintea Tribunalului franceze, pe lângă discuțiunile făcute asupra valabilității obligațiunilor în monedă străină, se discuta în principal cestiunea epocii la care în mod precis avea să fie socotită transformarea monezilor străine în monedă franceză.

Asupra acestui punct, importanța cestiunii se prezenta înaintea instanțelor din Franța cu o preciziune excepțională, bazată pe împrejurarea că cotele oficiale ale bursei stabilesc exact valoarea schimbului în orice moment al zilei.

Multe din pretențiunile părților litigante se mai întemeiau pe faptul că unele oferte făcute în monedă franceză la valoarea schimbului în momentul plății, nu erau făcute pe baza acestor valori din timpul zilei, ci pe o cotă stabilită la sfârșitul zilei de bursă.

Nu cunosc însă în jurisprudența franceză până azi, cazul precis în care să se fi soluționat executarea forțată a unei hotărâri în monedă străină.

E foarte explicabilă această soluțiune, dat fiind că diferența valutară n'a luat acolo proporțiile exagerate ca în țările cu valuta mult depreciată și dat fiind sistemul procedural dela urmărirea silită.

La noi problemul se pune astfel: Hotărârile obținute în monedă străină, cum vor putea fi ele executate forțat atunci când în patrimoniul debitorilor nu se găsește efectiv cantitatea monezilor străine, la care el a fost condamnat prin hotărâre?

Principiul necontestat că obligațiunile în monedă străină sunt valabile, este întemeiat, după cum arătam, pe dispozițiunile art. 1243 cod. civ. francez, 1100 cod. civ. român: „Creditorul nu poate fi silit a primi alt lucru decât ceea ce i se datorește, chiar când valoarea lucrului oferit ar fi egală sau mai mare“.

În urma acestui text al codului Napoléon, înlăturându-se Novella 4 cap. 3 din vechiul drept francez, debitorul unei sume de bani nu mai poate să oblige pe creditor să primească în plată imobile, atunci când nu are nici bani nici mobile.

Vezi asupra acestei cestiuni *Carpentier*, Paiement 125; *Alexandresco*, volumul 6, pag. 490—495.

Prin excepție, în unele cazuri, creditorul poate fi silit să primească altceva decât ceea ce i se datorește. De exemplu, în materie de compensație: prestațiunile în grâne și denariate, la francezi; la noi, prestațiunile în fructe și denariate al căror preț este regulat prin mercuriale, pot fi compensate cu sume lichide și exigibile (art. 1291 fr., 1145 rom.), cu toate că ambele datorii nu au de obiect o sumă de bani și că nu există consimțământul creditorului.

Deasemeni, în Franța, când e vorba de acțiunea în resciziune pentru cauză de leziune în prețul vânzării unui imobil, poate intimatul plătind suplimentul de preț, să se dispenseze de a restitui imobilul, care este singurul lucru datorit. La noi, în cazul leziunii minorului.

Prin reciprocitate, creditorul nu poate constrânge pe debitor a-i da altceva decât lucrurile la care s'a obligat. (Vezi *Demolombe* T. 27 No. 227; *Baudry Lacantinerie et Barde* T. II No. 1460).

Creditorul mai poate fi silit să primească altceva decât ce i se datorește, în cazul când monezile prevăzute de părți s'au scos din curs sau valoarea lor intrinsecă s'a modificat în țara unde urmează să se efectueze plata. În acest caz debitorul poate plăti dând o monedă având curs în țara sa, cu condițiune de a da suficient în raport cu valoarea

sa nominală, pentru a reface suma promisă în monedă fără curs. (*Carpentier*, loc. cit.).

La noi cestiunea a fost discutată cu ocazia retragerii rublelor rusești, cari existau în țară în timpul războiului ruso-turc (1877—78) și în special este tratată de autori la materia împrumutului, art. 1758 cod. civ. (vezi *Alexandresco*, o. c. vol. 6).

Este important de reamintit prețiosul articol al eruditului jurisconsult *Degré*, publicat în *Dreptul* No. 80 din 12 Decembrie 1891.

Degré, întrebându-se ce trebuie să hotărâm când după contract datoria are de obiect nu o cantitate și calitate deosebită de monedă, ci o anume monedă individual luată, națională sau străină, răspunde: în acest caz moneda nu mai e „in solutione“, ci și „in obligatione“.

Decizia recentă a Curții de Apel Chișinău, produsă în „Pandectele române“ No. 4/922, stabilește că valoarea în lei a rublei împrumutate trebuie să fie socotită după aceia din momentul contractării, ca una ce reprezintă echivalentul valorii primite, iar nu după aceia din momentul scadenței sau valoarea de schimb acordată cu ocazia retragerii din circulație a rublelor, valori cu mult inferioare celor primite de debitor.

Nota d-lui judecător Al. Costin documentează complet această deciziune. D-sa conchide că chiar autorii cari admit teoria impreviziunii, nu înțeleg să o aplice când obiectul obligațiunii este o sumă de bani, căci aceste sume se pot întotdeauna găsi, deși uneori cu greutate.

Socotim însă că argumentul dat pentru neaplicarea teoriei impreviziunii e greșit, pentru că la impreviziune nu se discută imposibilitatea de a plăti, prin forță majoră, rezultând din împrejurarea că nu se găsesc fonduri, ci greutatea executării obligației prin schimbarea condițiilor care n'au putut fi prevăzute de părți în momentul încheerii contractului. Aceasta, bine înțeles, pentru obligațiunile având de obiect, moneda străină, spre deosebire de acele cari au de obiect sume de bani în moneda țării.

În Alsacia-Lorena, după decretul din 26 Noiembrie 1918, mărcile încetând de a avea un curs legal, conversiunea lor în franci a dat naștere la o serie de dificultăți.

Toate procesele care urmează să fie tranșate de Tribunalele franceze, decide Inalta Curte de Casație, trebuie să primească în urma acestui decret soluționarea lor, dându-se hotărâri condamnatoare numai în monedă franceză. Curtea de Casație franceză motivează, că întrucât mărcile au încetat de a avea un curs legal în Alsacia-Lorena, pentru procesele în curs Tribunalele trebuiesc să pronunțe condamnături determinate în monedă franceză, urmând ca părțile să-și transforme cererile lor de indemnizări în mărci, în cereri de indemnizări în franci francezi.

Această jurisprudență a Inaltei Curți de Casație

franceză consacra o nouă și curioasă teorie de drept, anume că: condamnatiunea judecătorească trebuie să fie determinată în monedă franceză (Vezi *Gazette du Palais* din 2 Februarie 1922), cu alte cuvinte, în moneda țării care pronunță hotărîrea.

Codul nostru civil inspirat de codul italian (raportul lui Mancini) prevede prin al. 2 al art. 1579, că atunci când s'a stipulat la împrumutul făcut în monedă de aur sau argint restituirea în aceeași speță și calitate, dacă se va altera valoarea intrinsecă sau nu se vor putea găsi sau vor fi scoase din uz, se va restitui echivalentul prețului intrinsec pe care acele monede îl avuseseră în timpul în care au fost împrumutate.

Codul civil a fost promulgat la 4 Decembrie 1864, când nu exista în țară un curs legal al monedelor de aur străine.

Legea din 17 Martie 1890, prin art. 7, dispune că monedele de aceleași tipuri, greutate și dimensiuni ca și monedele române, se vor primi la casele publice deopotrivă cu moneda țării.

Aceste dispoziții nu priveau pe particulari între ei și nu se puteau aplica decât pentru plățile de efectuat la casele Statului.

La 16 Mai 1889 intervine legea pentru moli ficarea cursului unor monede de aur străine, care lege, fiind decretată în interes general, urmează a se aplica și particularilor.

Prin această lege se fixează un curs legal numai unor anumite monede de aur străine. Astfel că obligațiunilor în monede nespecificate în lege, urmează să li se aplice dispozițiile art. 1579 cod. civ., adică vor trebui restituite de debitor sub forma echivalentului prețului intrinsec pe care acele monede îl avuseseră în timpul în care au fost împrumutate.

Monedele al căror curs a fost fixat legal, sunt: a) monedele germane de 20 mărci, lei 24,70; bucata de 10 mărci, lei 12,35; b) monede turcești, bucata de 5 lire, lei 113,50; bucata de 2½ lire, lei 56,75; bucata de jumătate de liră, lei 11,35; c) monedele rusești, bucata de 5 ruble, lei 20,20; bucata de 3 ruble, 12,35 lei. Monedele engleze se mențin la cursul fixat prin legea din 16 Aprilie 1886.

Această lege, după cum foarte judicios a arătat d-l Mateescu prin articolul d-sale, publicat în *Curierul Judiciar* No. 40/921, nefiind abrogată, rămâne și astăzi în vigoare.

Deasemenea în preajma războiului nostru, legiuitorul a socotit necesar, în scopul de a preveni criza financiară, de a dispune prin art. 8 din decretul-lege No. 3241 din 2 Decembrie 1916 prelungit prin decretul No. 3476 din 27. Noembrie 1918, că în toate obligațiunile de orice fel, contractate înainte de 15 August 1916 și pentru care s'a stipulat plata în aur efectiv, debitorul să se poată libera prin achitarea sumei în bilete de ale Băncii Naționale sau în orice alte monede românești pe cursul zilei.

În virtutea acestui articol 8 din legea din 12 De-

cembrie 1916, Înalta noastră Curte de Casație s. I a hotărât că întrucât dispozițiunile art. 8 al legii sunt concepute în termeni generali, ele se raportă la orice fel de obligații, nu numai la cele cambiale sau la acelea cari rezultă dintr'un contract de împrumut ordinar (vezi *Pandectele române*, No. 1 și adnotarea d-lui profesor C. Arion).

Din toate aceste rezultă că după legislația astăzi în vigoare urmează să facem următoarea distincțiune:

Pentru obligațiile în monede de aur, până la legea din Decembrie 1916 se aplică principiile legii din 16 Mai 1889, relativ la monezile prevăzute în ea. Pentru celelalte monede de aur sau pentru orice monedă de argint se aplică dispoz. art. 1579 al. 2 c. c.

În urma legii din 8 Decembrie 1916, pentru obligațiunile dinainte de 15 August 1916, pentru cari s'a stipulat plata în aur efectiv, se aplică dispozițiile acestei legi, iar pentru obligațiunile contractate după 15 August 1916 se aplică iarăși dispozițiunile legilor în vigoare înainte de legea din 8 Decembrie 1916, adică codul civil și legea pentru modificarea cursului unor monede de aur străine.

În Franța s'a decis că dacă datoria are de obiect o sumă în aur sau argint, creditorul nu poate fi silit să primească plata decât în speciele metalice având curs legal sau forțat în momentul plății. (Vezi *Carpentier*, I. c., *Laurent IV*, 17 No. 539, *Baudry Lacantinerie et Barde*, T. 2, No. 1475, *Aubry & Rau* T. IV, No. 318, pag. 158, text și nota 7. *Lyon Caen et Renault*, *Traité de Droit Com.*, T. 4, No. 762).

Jurisprudența recentă franceză a creat însă pe cale de interpretare, prin decizia Curții de Casație din 7 Iunie 1920, una din acele podoabe ale justiției sub care palpită patriotismul.

Iată împrejurările: legea din 5 August 1914, dată sub imperiul legii din 12 August 1870, cu modificările aduse ulterior prin legea din 12 Februar 1916, decretase cursul legal și cursul forțat al bi letelor Băncii Franței.

Art. 3 dispunea: „Până la o dispoziție contrarie care se va da printr'o lege, Banca Franței și Banca Algeriei sunt dispensate de obligația de a restitui biletele lor în specii.”

În virtutea acestui text, o societate de asigurare din New-York având de plătit la Paris o sumă asigurată în aur, a cerut să fie liberată de această plată în hârtie de a Băncii Franței.

Curtea de Casație franceză a respins definitiv pretenția Societății de asigurare, obligând-o să plătească efectiv în aur, pentru motivul că legea citată nu oprește să intre aur în Franța și că interesul național care a determinat cursul forțat pentru a evita criza financiară iminentă, nu poate fi aplicat față de un străin.

* * *

Aceste principii dela împrumut, schițate în modul arătat de doctrină și jurisprudență, se aplică la orice fel de obligațiuni. Astfel că, conduși de aceleași norme,

vom încerca să rezolvim problemele supuse studiului nostru.

Dificultatea apare pentru obligațiunile care au de obiect o sumă de bani în monedă străină.

Vom avea a distinge obligațiunile pur civile, cari rămân sub imperiul codului civil, și obligațiunile comerciale, cari sunt guvernate de art. 315 și 41 cod. comerciale.

Soluțiunea de drept, în principiu, e aceeași pentru debitor ca și pentru creditor în ce privește îndeplinirea obligațiunei la termenul fixat de părți.

Intr'adevăr, creditorul nu poate fi silit a primi altceva decât ceea ce s'a obligat debitorul; debitorul se poate libera chiar fără voea creditorului, oferind aceia ce formează obiectul contractului dintre părți.

Să vedem, mai întâi, ce poate oferi debitorul în obligațiile prevăzute în monede străine? Sau, cu alte cuvinte, care e obiectul obligațiunilor de asemenea natură și apoi, în caz de refuz din partea debitorului, cari sunt drepturile creditorului? Cum le poate formula pe cale de acțiune? Și cum va avea să execute hotărârea obținută?

În principiu obligațiunile contractate de părți în monedă străină sunt valabile; nici o controversă asupra acestei cestiuni (art. 969 c. civ., 315 și 41 cod. com.).

Discuțiunile sunt numai asupra modului de plată al acestor obligațiuni sau de executare forțată în caz de refuz din partea debitorului.

Teoriile jurisprudențiale noi, în Franța, variază în soluțiunile lor și în orice caz nu sunt consecințe cu principiile emise.

Am văzut că Tribunalul de Sena obligă pe parte, atunci când s'a obligat în monedă străină, să și procure efectiv moneda, utilizând ofertele reale pe cursul din timpul zilei făcute de debitor. Concomitent Curtea de Casație obligă instanțele judecătorești din Alsacia-Lorena să nu mai pronunțe decât hotărâri determinate în moneda țării, singura având curs legal. Argumentul dedus din decretul relativ la retragerea mărcilor din circulațiune nu e juridic, nici pertinent. Dacă se poate contracta în monedă străină, de ce n'ar fi valabilă obligația în mărci? Dacă poți condamna pe debitor la plata de lire sterline, de ce să nu-l poți condamna la plata de mărci? Ce importantă are conversiunea mărcilor în franci? Aceasta nu e decât fixarea unei monede cu curs legal, necesară după anexiune, întrucât în Alsacia-Lorena monedele cu curs legal erau mărcile. Oare instanțele judecătorești dintr'o țară nu pot da decât hotărâri determinate în moneda țării? În orice caz nu se poate socoti că această interpretare a Inaltei Curți franceze ar fi exclusivă pentru Alsacia-Lorena. Decizia are un caracter general, cu toate că e motivată și pe conversiunea mărcilor în franci francezi.

Inconsecvența jurisprudenței franceze e nelegitimată, cu atât mai mult cu cât în împrejurările deduse judecăților, diferențele valutare nu puteau să impresioneze pe judecători din punct de vedere

național și al interesului general, cum e cazul la noi. Exemplul citat cu plata în aur când e vorba de obligațiile străinilor, e o dovadă suficientă că un text de lege trebuie interpretat astfel în cât să se salveze interesele țării cari l-au creiat.

Revenim la dreptul debitorului, asupra modului cum trebuie să ofere prestația, în obligațiunile contractate în monedă străină.

Dacă debitorul plătește de bună voe în monedă străină, plata e bine făcută și nu poate repeti. Iată ce găsim în *Carpentier*, loc. citat: „Plata în monedă străină e permisă. O plată astfel efectuată poate fi comparată cu o plată în mărfuri și nu e de natură a turbura funcțiunea sistemului monetar. Legea o autoriză în materie cambială (143 cod. com.)“. În acelaș sens *Baudry Lacantinerie et Barde* No. 1477, pag. 570; *Planiol* II 450 al. 2; *Huc* VIII No. 41, pag. 63; *Boistel*, Pr. de dr. comm. 1 ed., No. 799.

Dacă debitorul nu vrea să plătească în monedă străină, se poate el libera în alt mod?

Pentru a soluționa aceasta, e necesar să examinăm care e natura prestațiunei ce debitorul e obligat să facă; cu alte cuvinte, în asemenea obligațiuni, moneda străină este fixată de părți în plată sau ea constituie însuși obiectul obligațiunei?

Obligațiunile sunt de mai multe feluri:

- a) Obligațiuni de a face sau de a nu face;
- b) Obligațiuni de a da;
- c) Obligațiuni care au de obiect sume de bani, — distincțiune clasică.

Obligațiunea de a face sau a nu face depinde în general de voința debitorului — *nemo præcise cogi potest ad factum* — atunci când ele sunt contracte *intuitu personæ*.

Nu poți sili pe pictor să-ți facă tabloul, pe actor să joace, pe arhitect să-ți schițeze planul, etc.; de multeori însă, obligațiile de a face sau de a nu face pot fi aduse la îndeplinire de creditor independent de voința debitorului. De exemplu, debitorul e obligat să facă drum prin curtea sa sau să distrugă ceea ce a făcut. În caz de refuz, creditorul poate fi autorizat să distrugă el sau să facă în contul debitorului, etc.

Obligațiile de a face sau de a nu face, cari depind exclusiv de voința debitorului, sunt obligațiuni alternative. Ele în lipsă de executare din partea debitorului și în imposibilitatea în care se găsește creditorul de a obține execuția reală, se transformă în danne interese (art. 1075 cod. civ.).

„În aceste obligațiuni, creditorul nu poate cere decât executarea obligației. El nu poate de plano să conchidă la o condamnare în daune interese; după cum la rândul lui debitorul, ceiaș poate să ofere e însăși executarea, adică obiectul obligațiunei, iar nu o sumă de bani ca echivalent“. Incontestabil că în subsidiar creditorul poate conchide la daune (vezi *Demolombe* vol. 24, No. 490).

Obligațiile de a face sau de a nu face și în special aceste din urmă, a căror executare se poate obține efectiv fără concursul debitorului, nu se transformă în daune-interese, în lipsă de executare din partea debitorului, ci într-o executare efectivă „*manu militari*” (art. 1076 și 1077 cod. civ.).

În aceste obligațiuni creditorul poate cere, chiar de la început, fie executarea directă a obligației, fie daune-interese, după cum va voi. Judecătorul nu poate refuza executarea, acordând numai daune-interese. (Vezi controversa din doctrină, teoria Aubry et Rau T. 4, pag. 42—43, nota 14; Menyal, Revue pratique T. LVI).

Obligațiunea de a da e aceea a cărei executare consistă în predarea unui lucru, pe care creditorul are dreptul de a-l pretinde în virtutea unui titlu oarecare. (Demolombe T. 24 No. 500).

Diferența între obligațiunile de a face sau de a nu face și cele de a da consistă în aceea că, deși obligațiunea de a da presupune un fapt din partea debitorului, pentru că el trebuie să facă predarea lucrului, totuși nu în acest fapt consistă obiectul obligațiunii, ci în lucrul însuși pe care creditorul îl poate obține, cu tot refuzul debitorului.

În acest caz creditorul poate cere executarea „*manu militari*”, luând lucrul din mâna debitorului, de exemplu predarea unui imobil, punerea la dispoziție a unui teren, etc.

Nu se poate susține că obligațiile de a da se referă numai la proprietate, căci sunt foarte multe contracte independent de proprietate, unde prestațiunea debitorului e o obligațiune de a da.

De exemplu, la împrumut: dacă lucrul datorit e un corp cert și determinat, debitorul trebuie să-l predea în starea în care se găsește în momentul tradițiunii. El nu răspunde decât de degradațiunile provenite din culpa sa, sau în urma punerii în întârziere. De exemplu în animal oarecare (Alexandresco, op. c. vol. 6).

Dacă e un lucru fungibil, ca vin, grâu etc. calitatea nefiind determinată, poate să se dea lucrul de o calitate ordinară, fără să fie însă stricat.

În caz de refuz din partea debitorului, creditorul are dreptul să ceară executarea „*manu militari*” dacă lucrul există în patrimoniul debitorului; dacă nu există, atunci va urmări averea debitorului până va realiza o sumă echivalentă cu suma necesară pentru procurarea lucrului, reprezentând valoarea executării obligațiunii debitorului.

Obligațiunile cari au de obiect o sumă de bani. Executarea prestațiunii consistă în plată; prin plată, obligațiunea se stinge.

Dacă obligațiunea nu se execută de debitor până la concurența sumei datorite în moneda țării, care sumă trebuie să fie certă, lichidă și exigibilă, creditorul urmărește sub forma execuțiunii silite averea debitorului.

Obligațiunile contractate în monedă străină, în

care din cele trei categorii de obligațiuni se pot clasa? Credem că este o obligațiune de a da.

În adevăr, care este obiectul ei? Moneda străină. Dacă s'a contractat un împrumut în monedă străină efectivă, el urmează să fie restituit ca atare și în acest caz este o obligațiune de a da un lucru fungibil. Dacă emiterea obligațiunii a servit pentru o operațiune de schimb, astfel cum am arătat la începutul acestui studiu, atunci este o plată în mărfuri, deci tot o obligațiune de a da un corp cert și determinat, și anume moneda indicată în obligațiune.

Nu se poate susține că asemenea obligațiuni au de obiect o sumă de bani, căci în acest caz datoria n'ar mai fi lichidă chiar după dispozițiile art. 41 cod. com., după cum vom dovedi.

Nu se pot socoti că ar fi o obligațiune de a face care depinde de voința debitorului. Dacă ar fi o astfel de obligațiune, atunci s'ar transforma, în caz de neexecutare, pur și simplu în daune-interese. Or creditorul poate foarte bine sau să execute el însuși obligațiunea în contul debitorului, în caz de refuz din partea lui, cumpărând la Bursă sau pe piața comercială aceste monede, sau să-l execute *manu militari*, dacă monezile s'ar găsi în natură în averea debitorului, la scadența obligațiunii.

Nu poate fi socotită ca o obligațiune de a face, care nu depinde de debitor, căci aci e vorba de un corp cert și determinat: „moneda străină”, care nu poate fi făcută de debitor, ci numai dată creditorului.

Nu se poate socoti ca obligațiune care are de obiect o sumă de bani, întrucât nu se cunoaște quantumul sumei datorite, valoarea monezii străine depinzând totdeauna de împrejurări neprevăzute și independente de voința părților. Să presupunem că la scadența debitorul nu plătește. Fiind o obligație care are de obiect o sumă de bani, nu se poate cere daune-interese ca echivalent al valorii monezilor, ci trebuie să ceară totdeauna o sumă de bani anume determinată la intentarea acțiunii în moneda țării. Or aceasta nu concordă cu principiile de drept și nu ar corespunde interesului creditorilor.

Natura obligațiunii în monedă străină, fiind aceea a unei obligații de a da, cum se poate libera debitorul, fără consimțământul creditorului?

Trebuie să distingem: dacă datoria are un caracter pur civil, el nu se poate libera decât prestând creditorului însuși obiectul obligațiunii, moneda străină, făcându-i ofertă reală în această monedă, prin punerea la dispoziția lui la epoca scadenței. Numai în acest mod oferta este valabilă și obligațiunea îndeplinită.

Iată de ce jurisprudența franceză citată mai sus, a anulat ofertele în livre sterline făcute în moneda franceză la cursul zilei, declarând legal protestul cambiilor în livre.

Dacă datoria are un caracter comercial: cambie

sau orice altă obligațiune comercială, atunci trebuie să aplicăm dispozițiunile prevăzute de art. 41 cod. com., și anume:

a) Dacă moneda are curs legal sau comercial în țară, plata trebuie făcută în monedă străină.

În monedele cu curs legal ar intra cele prevăzute de legea din 1886, cu excepțiile legii din 8 Decembrie 1916, arătată mai sus, precum și moneda țării.

În monedele cu curs comercial ar intra toate acele monede, a căror valoare de schimb este cotate la Bursă sau pe piața comercială în mod obișnuit, deci aproape toate.

b) Deasemenea plata trebuie făcută în moneda străină arătată în contract, dacă convenția poartă clauza „efectiv“, sau o alta asemenea, chiar dacă moneda n'are curs legal sau comercial.

c) Dacă moneda n'are curs comercial sau legal și obligațiunea nu poartă clauza efectiv, atunci plata se va face după cursul ce va avea schimbul la locul plății și la ziua scadenței.

De aci deducem că debitorul poate oferi executarea obligațiunii contractate în monedă străină, prin moneda țării, numai când datoria n'are curs legal sau comercial sau clauza „efectiv“ și în acest caz debitorul poate să ofere suma corespunzătoare schimbului la ziua scadenței.

Motivul legiuitorului este justificat de faptul că transacțiunile în monedă fără curs comercial sunt foarte rare.

Per a contrario, în toate celelalte cazuri, prin urmare, nu se poate oferi decât moneda străină efectiv sau valoarea schimbului în momentul plății.

Codul obligațiunilor tit. II art. 84 elvețian e mult mai precis și juridic asupra acestei materii:

„Plata unei datorii care are de obiect o sumă de bani se face în moneda țării“.

Dacă contractul indică o monedă care n'are curs legal în locul plății, datoria poate fi achitată în moneda țării la cursul scadenței, afară numai dacă executarea literală a contractului nu a fost stipulată prin cuvintele „valoarea efectivă“ sau prin orice altă expresie analoagă.

Cu alte vorbe, se înlătură *cursul comercial* și se stabilește plata în moneda țării la *cursul scadenței* pentru moneda fără curs legal.

Debitorul nefăcând oferta astfel cum s'a arătat mai sus, el nu se poate considera ca fiind descărcat de datoria sa.

Față de refuzul debitorului, cari sunt drepturile creditorului?

Fiind o obligațiune de a da, el are dreptul să ceară, prin acțiunea introductivă de instanță, executarea întocmai a obligațiunei, iar în caz de neplată va executa manu militari hotărârea prin executarea silită în averea debitorului.

Incontestabil că obligația în monedă străină fiind valabilă, și hotărârea care condamnă pe debitor în monedă străină trebuie să aibă aceeași valoare.

Dacă obligațiunea în monedă străină s'ar considera nu ca obligație de a da, ci ca obligație care are pur și simplu ca obiect o sumă de bani, atunci hotărârile neputând fi pronunțate în monedă străină, condamnarea trebuie să se mărginească la plata unei sume de bani în moneda țării. În asemenea ipoteză, cari vor putea fi bazele de calcul ale instanțelor judecătorești, pentru conversiunea monedei străine în moneda țării? Se va avea în vedere epoca scadenței numai? Această soluțiune nu este posibilă față de dispozițiile art. 41 cod. com. decât în cazurile acolo specificate. Se va avea în vedere data intentării acțiunii? Data care leagă și fixează pretențiunile și obligațiunile reciproce ale părților, cari recurg la justiție? Nu e posibil, căci ar fi o inegalitate între debitor și creditor. Unul oricând va voi poate intenta acțiune până în termenul prescripției, celalt nu va putea să se libereze valabil decât numai la intentarea acțiunii, bine înțeles în moneda țării pe cursul schimbului la acea epocă. Această soluție nu e nici juridică nici echitabilă. Se va pronunța hotărârea condamnându-se debitorul la plata unei sumi de bani echivalentă cu valoarea pe care o va avea schimbul monezii străine la epoca plății? Nici această ipoteză nu e admisibilă, pentru că o hotărâre judecătorească ca să se poată executa, datoria trebuie să fie certă și lichidă, cestiune asupra căreia vom reveni imediat.

Dacă obligația în monedă străină s'ar considera ca obligațiune de a face, atunci, întru cât debitorul nu va executa de bună voie hotărârea într'un termen care se va fixa de judecată după cererea părții interesate, hotărârea trebuie să conțină condamnarea la daune interese, fixând o sumă precisă în momentul pronunțării hotărârei. Această soluție ar duce la situația că creditorul nu ar putea în cazul cel mai bun să obție de cât valoarea schimbului din momentul intentării acțiunei, acordată sub formă de daune.

Iată de ce credem că creditorul trebuie să ceară prin acțiune însuși lucrul care formează obiectul contractului, adică condamnarea în monedă străină, fiind că speța noastră este cazul tipic al unei obligațiuni de a da.

* * *

Odată hotărârea obținută, cum va putea creditorul să o execute?

La francezi, chestiunea nu prezintă dificultățile dela noi, prin sistemul lor de procedură, și de aceia se explică lipsa de jurisprudență în această privință.

Intr'adevăr, în Franța executarea hotărârilor definitive, are două faze:

a) Executarea denumită „par suite d'instance“ și execuția forțată propriu zisă. Prima fază conduce la a doua și o prepară. Cea dintâi are de obiect să stabilească quantumul creanței pentru care judecata n'a pus de cât principiul, cea de a doua are de obiect să pună hotărârea în execuție, fie asupra obiectului în litigiu, fie asupra bunurilor

părții condamnate, fie asupra persoanei (Vezi *Garsonnet — Ch. César — Bru*, T. VI ed. 3 pag. 14 No. 7). Hotărârile cari condamnă la daune interese pot fie să determine imediat quantumul daunelor, cu care urmează să se execute debitorul, fie să le fixeze „par état”. Adică hotărârea pune principiul daunelor, urmând ca să reguleze ulterior cotitatea. În ori ce caz urmărirea pentru cheltuelile acordate trebuie executată de avoué în termen de un an de la pronunțarea hotărârei.

La noi de îndată ce hotărârile Tribunalului dobândesc forța executorie, se execută într-o singură fază de către agenții de executare, Portăreii, prin mijlocirea Tribunalului. Deciziile Curților se aduc la îndeplinire, făcându-se cererea la Curte și îndeplinindu-se de Tribunalul care a pronunțat-o în prima instanță.

Pentru ca o hotărâre însă să poată fi executată, pe lângă investirea cu formula executorie, trebuie ca datoria să fie certă și lichidă (art. 378 pr. civ.): „dacă hotărârea consistă în sumă nelămurită, urmărirea se amână până ce mai întâi se fac lichidările”. Cu alte cuvinte, la noi se face pe această cale cea ce obligatoriu se realizează la francezi prin execuția „par suite d'instance”.

Datoria este certă când existența ei e dovedită printr'un titlu. Ori, titlul, în cazul nostru, e însăși hotărârea investită cu formula executorie.

Datoria este lichidă, când i se cunoaște quantumul în momentul executării în moneda țării unde se execută. Datoria nu este lichidă (decizia Curții noastre de Casație încă de la 1888, Buletin, pag. 38), când cotitatea ei nu este imediat determinată.

Aceste dispoziții ale procedurii civile sunt în perfectă concordanță cu cele susținute de noi.

Trebuie ca urmărirea să fie făcută în asemenea mod în cât debitorul, în momentul urmăririi, să aibă posibilitatea de a face să înceteze urmărirea, plătind sau depunând suma; de asemenea trebuie să se știe cu precizie momentul când agentul de urmărire are să înceteze vânzarea lucrurilor urmărite (v. art. 446 pr. civ.), sau să se împiedice o urmărire imobiliară, justificând că venitul imobilului pe un an e de ajuns pentru plata datoriei, dobânzilor și cheltuelilor (v. art. 1835 c. civ.).

De altminteri și dispozițiile art. 1832 al. II c. civ. sunt în acest sens: dacă datoria consistă în sume de bani nelichidate, urmărirea sunt valabile dar adjudecarea nu se va putea face de cât după licitație.

Hotărârile date în monedă străină conțin sau nu quantumul datoriei? Este o datorie lichidă?

Răspunsul ni-l dă art. 41 cod. com.: plata va fi făcută în moneda țării după cursul legal sau comercial în momentul executării, iar dacă n'are curs legal sau comercial, după cursul ce va avea schimbul la vedere în ziua scadenței și la locul plății.

Din această încadrare a textului nu putem eși!

Moneda străină fiind o marfă cu curs legal sau comercial, agenții de urmărire, cari efectuează vânzările, se vor conduce după cotele oficiale ale bursei sau după cursul comercial stabilit. Ei vor înceta vânzarea în momentul în care s'a realizat, la cursul comercial al zilei de vânzare, valoarea lucrului pe care trebuia să-l dea debitorul: valoarea monezilor străine. Debitorul urmărit va putea face să înceteze urmărirea fără voia creditorului, depunând aceiași sumă la dispoziția creditorului, putând face această depunere, în mod valabil, imediat după pronunțarea hotărârei condamnatoare sau în ori ce moment după scadență, anunțând pe creditor despre aceasta, cu îndeplinirea tuturor formelor de la oferta reală.

Nu putem susține că hotărârea în monedă străină consistă într-o sumă nelămurită, urmând a se amâna urmărirea până se va face lichidarea pe calea unui alt proces. Aceasta ar avea loc pentru o obligațiune de a face, când nu se poate determina quantumul odată cu urmărirea și care se rezolvă în daune interese.

Obiectul obligațiunii noastre fiind de a da monedă străină, găsim în fiecare zi și în fiecare moment quantumul determinat de însuși legiuitor prin dispoziția art. 41 cod. com.

Deasemenea nu ni se poate obiecta că urmărirea ar putea fi suspendată de agentul de urmărire conform art. 46 din regulamentul de ad-ție publică pentru serviciul portăreilor, spre a raporta președintelui de Tribunal, deoarece acel text vorbește categoric de piedicele la executare prevăzute de lege. Ori, în cazul nostru, nu numai că nu există piedică, ba din contra există o lămurire precisă pentru portărel, stabilindu-se în mod legal moneda după care are a se conduce.

Acest sistem de interpretare conduce și la o soluțiune echitabilă și juridică pentru creditor, care are posibilitatea el conducând urmărirea, să-și realizeze imediat obiectul obligațiunii, transformând valoarea numerică a monedei obținută în monedă străină. Nu se poate plânge de această situație în nici un caz, pentru că în momentul când a primit obligația în moneda străină pentru o datorie care trebuie executată în țară străină, s'a supus implicit regulei „locus legii executionis”.

De această urmărire nu se pot plânge nici debitorii, pe calea contestației prevăzută de art. 399 pr. civ., deoarece obiectiile cari s'ar putea face fiind de fond, ele trebuiau deduse în discuțiune odată cu judecata procesului în principal.

* * *

Din expunerea studiului nostru strict juridic, socotim că soluțiunea problemelor arătate poate fi:

Pentru plata datoriilor contractate înainte de război, teoria jurisprudențială a impreviziunii poate să găsească o largă aplicațiune practică, opunându-se cu succes creditorilor urmăritori.

Pentru restituirea sumelor sechestrate ca aparținând supușilor inamici, în virtutea unui articol special din legea excepțională, o dispoziție ministerială a hotărât în principiu depunerea lor de către aceia în mâinile cărora au fost sechestrate la Ministerul de Finanțe, pe valoarea care o avea schimbul la vedere în ziua de 15 August 1916.

Pentru obligațiile Societăților în monedă străină având plata în străinătate, se va putea invoca legea locului plății. În Franța, Anglia și Italia, impreziunea și reglementul transacțional.

Pentru datoriile țării noastre, externe, urmează ca comisiunea română la Conferința din Genova să prepare măsurile pe cari le va socoti în interesul țării.

Pentru prestația obligațiunilor încheiate după război în monedă străină, ori cât am căuta să interpretăm regula „*rebus sic stantibus*” reinviată din dreptul canonic, e greu să putem găsi o încadrare adecuată.

Creditorii în monedă străină vor obține cu succes condamnarea debitorilor la îndeplinirea exactă a obligațiunilor ce și-au luat.

* * *

Dacă acestea sunt principiile de drept unde este interesul general pentru ca asemenea dispoziții legislative să rămână păstrate cu religiozitate, astfel cum au fost rezolvate de legiuitorii cari nu puteau întrezări împrejurările actuale? Am trecut nepăsători față de măsurile legislative din alte țări, cu toate că nicăieri ca la noi nu s'ar fi legitimat mai drept existența lor.

Reglementul transacțional, practicat de ani de zile în Franța, cu toate roadele frumoase ce le-a dat, nu a găsit ecou în parlamentul țării, sau la trecutele guverne, chiar sub forma unui decret-lege. Dacă noi suntem atât de vitrigi cu noi înșine, nu tot astfel sunt și Francezii față de noi. Încă din anul 1920, distinsul profesor de drept comercial din Paris, d-l Albert Wahl, într'un studiu publicat în *Journal des Sociétés* (No. 3, 4, 5), cercetând efectele fluctuațiunii schimbului asupra constituirii și funcționării Societăților, examinează chestiunea dacă Societățile străine (în speță cita chiar România) care au emis obligațiuni în monedă străină, pot cere reglementul transacțional față de creditorii francezi. D-sa conchide în sens afirmativ.

Astăzi situația e de așa gravitate, în cât este de cea mai mare urgență legiferarea.

S'a propus introducerea și la noi a reglementului transacțional și modificarea art. 44 cod. com., permițându-se judecătorilor să acorde termenul de grație și în materie comercială sau moratoriu pentru plata în valută străină, cum s'a hotărât în Jugoslavia.

Socotim că pentru o soluționare justă, juridică și echitabilă, azi când este vorba de interesul general al țării, avem un mijloc cu mult mai ușor și cu totul la îndemână, conform principiilor puse în art. 41 codul comercial.

Printr-o lege să se fixeze un curs legal al monezilor străine chiar în contractele în care s'ar prevede clauza „efectiv” sau o altă asemenea, cu aplicațiunea numai la transacțiile dintre particulari. În acelaș timp legea să acorde Consiliului de ministri dreptul de a fixa cursul legal al monezilor străine pe diferite perioade și de a putea revoca efectele legii la orice epocă va socoti de cuviință.

În acest chip dispozițiile legislative s'ar pune în concordanță cu interesul general al țării, evitându-se deprecierea extrem de periculoasă a monedei noastre, care ar duce la un dezastru financiar precum și la falimentul economic al țării.

Serviciul de control și de plăți externe, înființat prin decretul No. 422 din 22 Ianuarie 1919, desființat ulterior, deși a fost propice epocii lui, totuși reinființarea sa nu ar rezolva toate problemele existente.

Până la o asemenea legiferare, sperăm că instanțele noastre judecătorești, inspirate de aproape un secol de doctrina și jurisprudența franceză, vor găsi destule motive de interes general cari să legitimeze o interpretare mai puțin științifică de dat legilor existente față de creditorii urmăritori străini, după cum și Curtea de Casație franceză a obligat pe debitorii săi la plata în valută străină, cu tot textul categoric contrar al legii în vigoare. *Salus reipublicae suprema lex.*

IOSIF G. COHEN

BIBLIOGRAFIE

— *La Belgique judiciaire* No. 11 12 și 13-14 Martie și Aprilie 1922, — cu interesante articole semnate de d-nii: *R. de Ryckere*, avocat general la Curtea de Apel din Gand, *La fermeture des maisons de jeu* și *d-l de la Kethulle de Ryhove*, Prim Președinte al Curții de Apel din Gand, *Le juge unique à la Cour d'appel de Gand*; și interesante jurisprudențe ale Curților de Apel din Bruxelles și Liège și Trib. Bruxelles și Bruges;

— *Journal de droit international* (Clunet). An. 48, fasc. 5 Noembrie 1921, cu următoarele studii: *La solution des conflits entre la loi française et la loi locale d'Alsace-Lorraine en matière de droit privé*, de *E. Audinet*, prof. la Facultatea de drept din Poitiers; *Des mariages devant les consuls étrangers dans les rapports de la France avec l'Angleterre et divers pays étrangers*, de *Eduard Clunet*; *Contribution à l'étude du problème de la nationalité des sociétés de commerce* de *C. Piola Caselli*, avocat la Roma; *Etendue de l'immunité de juridiction des agents diplomatiques* de *H. Fort-Dumanoir*, avocat; *Nationalité des habitants des cercle d'Eupen et de Malmédy*, d'après le traité de paix de Versailles de *J. Nisot*, dr. în drept; *Vente d'immeuble en droit ottoman et clause pénale comme garantie du transfert de propriété* de *G. Ténékidès*, avocat la Smirna.

Numeroase jurisprudențe streine; menționăm din România: *sentința Trib. Iași din 28 Martie 1921* cu privire la chestiunea dacă o societate civilă, valabil constituită în Basarabia, prin anexiune păstrează caracterul de personalitate juridică, ca să poată sta în justiție și *deciziunea Curții de Apel din Iași din 29 Martie 1921* cu privire la supușii inamici, care au avut

relațiuni comerciale, cu observațiuni de d-l Mircea Possa, membru de ședință la Trib. Iași.

— *Dreptul*, Anul I, No. 10, cu următorul cuprins: Contrabanda vamală după jurisprudența Ardealului, de Dr. D. Singer și jurisprudențe ale Casației S. Unite, Trib. Iași și Dâmbovița.

— *Tribuna Juridică*, Anul IV, No. 3-4; d-l *Eduard Gusti*, judecător: Cum se execută astăzi o hotărâre dată înainte sau după unire de instanțele judecătorești din Transilvania sau Bucovina în România, și decizii adnotate de d-nii D. Alexandresco, Vintilă Al. Ardeleanu, Dr. Emilian Sfetcu, etc.

— *Justiția* (Craiova), Anul III, No. 4, cu interesante decizii ale Curții de Apel Craiova și Trib. Dolj.

— *Palatul justiției*, Anul V, No. 3: *Alex Velescu*, In lumea dreptății; *Chiriță Vasilescu*, Pentru o istorie a baroului român, *Justiția în China*, și o interesantă schiță a d-lui judecător *Paul I. Pastion* Cum se câștigă un proces, etc.

— *Revista penitenciară*, Anul IX, No. 1: Organizarea muncii în închisori, de d-l St. Arsenescu, Cronică, etc.

— *Ardealul juridic*, Anul II, No. 4, *St. Laday* în continuare interesantul studiu despre *Cărțile funduare*; *V. M. Dumitriu*, Acțiunile posesorii și exercitiul lor de către executorul testamentar în dreptul austriac și maghiar; *St. Prapurgescu*, Legalitatea funcționării oficiilor de încartuire alături de oficiile de închiriere.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. II

Audiența dela 23 Noembrie 1921

Președenția d-lui OSCAR NICOLESCU, Președinte

Societatea anonimă „Les grands brasseries de Bucarest”

la Bucarest nouveau cu N. Basilescu

Deciziunea No. 259 *)

Citare. — Societăți comerciale și civile. — Urmărire silită. — Înmânarea aflatei de vânzare. — Art. 504, 75, al. 2 și penultim, 74 și 509 pr. c.

Nulitate de procedură bazată pe îndeplinirea ei în mod neregulat. — Nu este de ordine publică. — Nu poate fi propusă direct la Casație. — Art. 736 c. c.

1. Intrucât o Societate comercială este o persoană juridică, deosebită de aceia a asociațiilor, individualizarea ei în aflate și publicațiuni, în caz de urmărire silită, este suficient făcută prin indicarea numelui și sediului ei, fără a fi necesar a se adăoga „prin reprezentantul său legal”, deoarece art. 75 al. penultim din pr. c., relativ la predarea citațiunilor, se aplică și la înmânarea aflatei debitorului (art. 59 pr. c.), iar când funcționarul Societății lipsește, au a se observa formalitățile din art. 74 ultim al. pr. c.

2. Nulitatea de procedură, bazată nu pe o lipsă totală de încunoștiințare ci pe îndeplinirea procedurii în mod neregulat, nu privește întru nimic ordinea publică și ca atare potrivit art. 736 c. c. nu poate fi invocată direct și pentru prima oară la Curtea de Casație.

Curtea,

Ascultând raportul făcut în cauză de d-l Consilier, pe d-l av. N. Alexandrescu în susținerea motivului de ca-

sare, pe d-nii av. N. Basilescu, Paleologu și Crainic în combateri, cum și pe d-l Procuror general N. Procopescu în concluziuni;

Deliberând,

Asupra motivului de casare rămas în divergență:

«Nu s'a făcut încunoștiințare Societății debitoare de ziua fixată pentru vânzarea silită, ca să se prezinte să-și facă apărarea, fiindcă nu s'au respectat dispozițiunile art. 75, alin. II și penultim din procedura civilă. Procesul-verbal constatând îndeplinirea procedurii față de Societatea debitoare este greșit, căci constată predarea publicațiunii, conform art. 74 proc. civilă, iar nu conform art. 75 proc. civilă, singurul care se aplică față de societăți».

Având în vedere că agentul judecătoresc însărcinat cu înmânarea aflatei No. 18768/920, cu termenul de vânzare la 8 Februarie 1921, adresat Societății anonime «Les Grandes Brasseries de Bucarest», constată, prin procesul-verbal din 3 Ianuarie 1921, că s'a transportat la sediul Societății dela Fabrica de bere și malt din Bucureștii-Noi, unde negăsind prezinte pe niciunul din reprezentanții Societății, nici vre-o persoană din familia dumnealor, cari să locuiescă cu dâșii, nici vre-o persoană de serviciu, a lipit pe ușa numitei fabrici aflate de vânzare, conform legii;

Considerând că art. 504 cod. proc. civile, referitor la urmărirea silită a imobilelor, enumără mențiunile ce trebuie să cuprindă aflatele și publicațiunile, printre cari, în prim rând, figurează individualizarea persoanei creditorului urmărit, și a debitorului urmărit, prin indicarea numelui, pronumelui, profesiunii și domiciliului sau reședinței;

Considerând că dacă în conformitate cu art. 75 alin. No. 2, relativ la citarea societăților comerciale sau civile, trebuie arătat în citațiune că Societatea este chemată în judecată «prin reprezentantul lor», în aflate și publicațiuni, însă când creditorul urmărit sau debitorul urmărit este o Soc. comercială, individualizarea ei este suficient făcută prin indicarea numelui Societății și a sediului ei, fără a fi necesar a se mai adăoga «prin reprezentantul ei», intrucât o societate comercială constituie o persoană juridică deosebită de aceea a asociațiilor și intrucât aflatele și publicațiunile au de scop, mai ales, de a da o mai intensă publicitate vânzării, pentru a atrage cât mai mulți concurenți, spre a se vinde imobilul pe un preț mai ridicat, în folosul tuturor, și de a încunoștiința pe cei interesați spre a-și putea exercita drepturile conferite lor de lege;

Considerând că, după art. 75 penultimul aliniat din cod. proc. civile, aplicabil și la înmânarea aflatei debitorului urmărit, prescrisă de art. 509 din acelaș cod, predarea citației adresată unei societăți se face în mâna funcționarului însărcinat cu primirea actelor sau corespondenței;

Considerând că, deși legea nu prevede cum trebuie să procedă agentul judecătoresc, când funcționarul lipsește sau nu voeste a primi citațiunea, totuși este evident că se va observa și regula prescrisă de art. 74 ultimul aliniat din cod. proc. civilă, și în consecință, agentul judecătoresc, în asemenea cazuri, va fi dator a lipi citațiunea, prin urmare, și aflate de vânzare, la ușa sediului Societății;

Considerând, în speță, că pe deoparte, este definitiv judecat că bine agentul judecătoresc a împlinit procedura la sediul Societății «Les Grandes Brasseries de Bucarest», la Bucureștii-Noi; că, pe de altă parte, însăși recurenta afirmă, prin motivele de casare, că fabrica era dărâmată și nelocuită, și că, prin urmare, nu se mai găseau acolo nici reprezentanții Societății și nici funcționarii;

*) Dată după divergență. — (N. R.).

Considerând că, în asemenea situațiune, agentul judecătoresc s'a conformat legii, când a lăsat aflatul de vânzare pe ușa fabricii, încheind proces-verbal;

Considerând că din împrejurarea că în acest proces-verbal agentul judecătoresc, n'a observat gradațiunea prescrisă de art. 74 cod. proc. civ. și nu a indicat numele reprezentantului societății, după cum pretinde recurența, nu poate rezulta nici o nulitate, deoarece această observare era inutilă în speță, iar indicarea numelui reprezentantului nu era necesară;

Considerând, în afară de cele ce preced, că din motivul de recurs, astfel cum este formulat, rezultă că recurența nu invoacă o lipsă totală de încunoștiințare, ci o nulitate de procedură, îndeplinită în mod neregulat;

Considerând că un asemenea motiv neprivind întru nimic ordinea publică, nu poate fi conform art. 736 c. pr. civile, propus deadreptul și pentru prima oară înaintea Curții de Casație;

Că dar motivul este nefondat și recursul urmează a se respinge.

Pentru aceste motive, Curtea, respinge etc.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. II

Audiența dela 21 Decembrie 1921

Președinția d-lui OSCAR NICOLESCU, Președinte

Stelian Petronovici cu Preotul I. Popescu-Mălăești

Decizia civilă No. 300

Contestațiuni în contra hotărârilor comisiunilor arbitrale constituite conform decretului-lege No. 1420/920. — Inadmisibilitatea recursului în casație.

Potrivit art. 24 din decretul-lege No. 1420/920 hotărârile comisiunilor arbitrale sunt definitive și executorii și nu pot fi atacate decât cu recurs la Tribunal, — pentru cazurile anume prevăzute în lege —; de aci rezultă că asemenea hotărâri nu pot fi atacate cu recurs în casație — și prin urmare nu pot fi supuse jurisdicțiunii Curții de Casație nici contestațiunile făcute în contra acestor fel de hotărâri, deoarece contestațiunea este un accesoriu al fondului procesului.

Curtea,

Ascultând raportul făcut în cauză de d-l consilier St. Urlăteanu, pe d-l avocat I. Braunstein, susținând că motivele recursului, deși depuse tardiv, trebuie socotite în termen, întrucât sentința Tribunalului, atacată cu recurs, nu a fost redactată la timp, și pe d-l avocat Paraschivescu în combateri.

Deliberând,

Asupra incidentului de neadmisibilitatea recursului, ridicat de intimatul Preotul I. Popescu-Mălăești;

Având în vedere că prin hotărârea No. 494/920, pronunțată de Comisiunea de Arbitri de lângă Judecătoria Ocolului I București, s'a admis acțiunea intentată de intimatul Preotul Economu I. Popescu-Mălăești contra recurentului Stelian Petronovici și s'a declarat reziliat contractul de închiriere intervenit între ei, obligându-se acesta din urmă a evacua pe ziua de 23 Aprilie 1920, apartamentul ce-l ocupa cu chirie în proprietatea intimatului din strada Carol Davila No. 143;

Că, în contra hotărârii de mai sus, Stelian Petronovici, făcând recurs, Tribunalul Ilfov, Secția IV-a, prin sentința No. 520/920, a respins recursul;

Că, intimatul, investind cartea de judecată a Comisiunii de Arbitri cu formula executorie, și punând o în

executare, recurentul a făcut contestație, care i-a fost respinsă atât de Judecătoria Ocolului I București, prin cartea de judecată No. 927/920, cât și de Tribunalul Ilfov, Secția II-a în apel, prin sentința No. 783/921;

Că, în contra acestei sentințe, Stelian Petronovici face recursul de față;

Considerând că după art. 24 din decretul-lege No. 1420/920, hotărârile Comisiunilor Arbitrale pronunțate contradictoriu, pr. cum și cele pronunțate asupra unei opozițiuni, sunt definitive și executorii și nu pot fi atacate decât cu recurs la Tribunalul Județului pentru incompetență, exces de putere, violare de lege sau vădită eroare de fapt. Că, dacă Tribunalul găsește întemeiate motivele de recurs, evoacă întreaga afacere, pe care o judecă în prima sau ultima instanță, după competența sa;

Considerând că de aici rezultă că hotărârile Comisiunilor de Arbitri nu sunt supuse jurisdicțiunii Curții de Casație;

Considerând că contestațiunea, având de obiect de a înlătura, opri sau anula executarea hotărârii de fond, se socotește, după principiile generale, în materie de competență, ca un accesoriu al fondului procesului; de unde consecința că, atunci când hotărârea asupra fondului nu este susceptibilă de apel sau de recurs în Casație, nici hotărârea pronunțată asupra contestațiunii la executarea ei nu poate fi atacată și reformată pe aceste căi;

Considerând, în speță, că, cartea de judecată a Comisiunii de Arbitri cu No. 494/920, prin care s'a declarat reziliat contractul de închiriere și ordonat evacuarea imobilului intimatului, fiind pronunțată în mod definitiv, nu era susceptibilă de apel, ci numai de recurs înaintea Tribunalului, recurs care a și fost făcut de Stelian Petronovici, și respins ca neîntemeiat;

Că, dar, cartea de judecată cu No. 927/921, a judelei Ocolului I București, pronunțată asupra contestațiunii făcute de Stelian Petronovici la executarea cărții de judecată de fond a Comisiunii de Arbitri cu No. 944/921, nu era susceptibilă, nici de apel înaintea Tribunalului, și nici de recurs în Casație;

Considerând că dacă Tribunalul, în mod greșit, a primit să judece, ca a doua instanță, apelul interjectat de Stelian Petronovici, în contra cărții de judecată pronunțată asupra contestațiunii sale, sentința Tribunalului cu No. 783/921, nu este supusă, conform principiilor de mai sus, jurisdicțiunii Curții de Casație;

Că, dar, recursul făcut de Stelian Petronovici în contra ei nu este admisibil;

Că, astfel fiind, incidentul de neadmisibilitatea recursului ridicat de intimatul Preotul I. Popescu-Mălăești, este întemeiat și urmează a fi admis, și a se respinge recursul.

Pentru aceste motive, Curtea admite incidentul, etc

CURTEA DE APEL, BUCUREȘTI SECȚIA IV-a

Audiența dela 26 Decembrie 1921

Președinția d-lui C. ROMANO, Președinte

Gheorghe G. Banu cu Petre Gr. Negoită

Jurnal No. 4071

Apel penal. — Declarația lui la grefa Tribunalului. — Dacă un apel declarat direct la grefa Curții poate fi admisibil? — Soluție afirmativă. — Art. 196, 198, 199 și 202 pr. penală.

În principiu, conform art. 196 și 198 pr. penală, partea trebuie să declare apelul la grefa Tribunalului, unde s'a dat hotărârea supusă apelului, sub sancțiunea de a fi anulat; însă dacă partea a

făcut apel direct la Curte, el nu poate fi respins ca rău îndreptat, fiindcă nicăeri legiuitorul n'a prevăzut o atare sancțiune.

Curtea,

Asupra incidentului ridicat de d-l Procuror general, că apelul făcut de Gheorghe zis și Gică G. Banu, prin petiția înreg. la No. 3657 din 6 Iunie 1921, nefiind declarat prin grefa tribunalului, care a pronunțat sentința, este neregulat făcut;

Având în vedere concluziunile d-lui Procuror general și susținerile apelantului prin avocatul său, D-l L. P. Chapier;

Având în vedere că prin art. 196 pr. p. se spune că apelul se va face către Curtea apelativă în circumscripția căreia se află tribunalul;

Având în vedere că, într'adevăr, în art. 198 pr. pen. se prevede că dreptul de apel va fi pierdut dacă nu s'a făcut declarația de apel la grefa tribunalului, care a dat sentința, în termen de 10 zile cel mult dela pronunțare sau dela comunicare, dispoziția de nulitate însă se referă la termenul în care trebuie să se declare apelul;

Că a se considera această dispozițiune de nulitate ca fiind referitoare la formalitatea de a se face apelul numai prin grefa tribunalului care a pronunțat sentința, ar fi a se înlătura dispozițiunile art. 196 pr. pen. care nu prevede altă dispoziție de cât că apelul se face către Curtea apelativă;

Considerând că intențiunea legiuitorului a fost ca să acorde o favoare părții de a putea face apelul și la grefa tribunalului, și aceasta rezultă din faptul că în art. 196 nu se prevede această dispoziție de a se declara apelul numai la grefa tribunalului, iar în art. 199 se prevede că cererea cuprinzătoare de mijloacele apelului va putea fi dată la aceiaș grefă, adică a tribunalului, în acelaș termen;

Considerând că, dacă legiuitorul ar fi voit a prescrie o formalitate sub pedeapsă de nulitate, atât în art. 196 cât și în art. 199 ar fi spus clar, că apelul se va face numai la grefa tribunalului, dar din moment ce și prin art. 202 pr. pen. se spune că, „cererea de apel dacă va fi dată la grefa tribunalului de întâia instanță etc.” rezultă în mod neîndoios că partea poate declara apelul și direct la Curtea de apel;

Pentru aceste motive, Curtea în majoritate respinge ca nefondat incidentul ridicat de d-l Procuror general;

(ss) C. Romano; Gr. Conduratu; Gr. Pherekyde; A. Rădulescu.

Grefier (s) Săndulescu

Opiniune

Având în vedere că prin art. 198 pr. pen. legiuitorul prevede sub pedeapsă de pierderea dreptului de apel, dacă partea nu a făcut declarațiunea de apel în termen, la grefa tribunalului care a dat sentința;

Având în vedere că legile penale fiind de strictă interpretare, nu li se poate da alt înțeles dispozițiunilor ce cuprind;

Că, astfel fiind, suntem de părere a se respinge apelul ca neregulat făcut.

(s) N. N. Săulescu.

NOTA. — Jurnalul Curții de Apel de mai sus pune în discuțiune o chestiune foarte importantă, și anume: *dacă declarația de apel trebuie să se facă numai la grefa Tribunalului care a dat sentința, sub sancțiunea nulității lui, sau se poate face și direct la Curte, bine înțeles înlăuntrul termenului prescris de art. 198 pr. pen.?*

Trebuie să spunem chiar dela început: Curtea de Apel face o inovație fericită, căci ultima jurisprudență este aproape constantă, că declarația de apel trebuie făcută *numai la grefa tribunalului, care a dat sentința* (Cas. II, 2296 din 29 Sept. 1912, în *Curierul Judiciar* No. 81/912, p. 995; Idem II, 91 din 20 Ian. 1919, în *Jurisprudența*, an. II, p. 71; Idem II, 400 din 17 Febr. 1912, în *Curierul Judiciar*, No. 33/912 p. 396).

Intr'adevăr, Curtea, în majoritate, s'a pronunțat că declarația de apel se poate face și *direct la Curte*, căci formalitatea declarației de apel la grefa tribunalului care a dat sentința, nu-i prescrie sub nici o sancțiune, dacă s'a făcut în termenul desfipt de legiuitor; așa dar, *este valabil apelul făcut direct înaintea Curții*; minoritatea s'a pronunțat în sensul jurisprudenței anterioare, opinând că apelul astfel introdus este neregulat.

Curtea își motivează soluțiunea sa pe următoarele temeiuri: 1. că nulitatea prevăzută de art. 198 pr. pen. se referă la termenul înlăuntrul căruia trebuie făcută declarația de apel, iar nu la formalitatea de a se face declarația apelului *numai la grefa tribunalului care a dat sentința*; 2. printr'un argument *à contrario* tras din art. 196 pr. pen.; 3. din interpretarea *voinței legiuitorului*, care a edictat dispozițiunea din art. 198 pr. pen., în scopul de a înlătura părților putința de a face apelul și la grefa tribunalului; 4. dintr'un argument dedus din partea finală a art. 199 pr. pen., care dispune că motivele de apel *se pot depune și deadreptul la grefa Curții*; 5. pe art. 202 pr. pen., care dispune că „cererea de apel, dacă va fi dată la grefa tribunalului de întâia instanță, *va fi trimisă la* . . .”, prin urmare, prin *à contrario* ar rezulta că se poate declara apel și *direct la Curte*.

Trebuie să mărturisim că temeiurile Curții sunt foarte puternice și bine motivate.

Intr'adevăr, origina art. 198 pr. pen. o găsim în art. 203 pr. pen. fr. Din discuțiunile ce au avut loc cu ocaziunea redactării acestui articol se evidențiază că legiuitorul a voit, pe deoparte, ca declarația de apel să fie *consemnată de grefier într'un registru special*, spre a se ști dacă apelul a fost făcut în termen, iar pe de alta, *spre a ușura părților mijlocul de a face apel la instanța care a dat sentința, spre a nu mai fi nevoite să se ducă la Curte*. (Conf. F. Hélie. Tr. de l'instr. crim. Tom. VI, No. 3016 și urm.; Garraud, Précis, ed. 12, No. 490, p. 992 și urm.; Le Poittevin, Cod. d'instr. crim. ann. art. 203, p. 952; Tanoviceanu, Cours de procédure pénale No. 783, p. 505)

Consecințe acestui principiu, legiuitorul n'a prescrie nici o formalitate în ceiace privește modul în care trebuie făcut apelul, afară de condițiunea *ca el să fie făcut în termenul legal, sub sancțiunea nulității*.

„En matière correctionnelle, l'art. 203”, zice consilierul Larouverade (Sirey, 1889, I, 142, nota sub decizia cas. fr. din 9 Noembrie 1888), „se borne à dire qu'il y aura déchéance de l'appel si la déclaration d'appeler n'a pas été faite au greffe du Trib. qui a rendu le jugement, dix jours au plus celui après où il a été prononcé.

„Ce texte un peu vague laissait incertain le point de savoir ce qui devrait arriver si la déclaration d'appel est faite par une autre personne que l'appelant ou si la déclaration au lieu d'être faite en présence du greffier, l'a été faite par voie télégra-

phique...» (speța supusă recursului Casației franceze).

Și consilierul raportor conchide că: „la déclaration d'appel est régulièrement faite si elle est parvenue dans le délai prévue, parce que le législateur de 1808, en rédigeant l'art. 203 requiert comme condition essentielle pour la validité de l'appel que la déclaration, indifférente de toute forme, doit être faite dans le délai légal.» (Cfr. Cass. 23 mars 1901, S. 1903, I, 295 și Garaud, o. c. ed. 12, p. 994 n. 4).

Prin urmare, forma sub care are a fi făcută declarația de apel nu este prescrisă de legiuitor sub nici o formalitate sau sancțiune, esențialul fiind numai termenul în care trebuie făcută.

Curtea noastră de Casație (II, 404 din 18 Feb. 1909, Dreptul, No. 31/910, p. 246), a decis deasemenea că „declarația de apel în materie corecțională, adresată președintelui Trib., în loc de grefă, nu poate să atragă nulitatea apelului, dacă se constată că a fost făcută în termen și primită de Trib.“

Deci însăși Înalta Curte a decis că declarația de apel nu este prevăzută de legiuitor ca să se facă numai la grefa trib. sub sancțiune de nulitate, această sancțiune legea prevăzând-o numai pentru termenul înăuntrul căruia trebuie declarat apelul.

Ori, în speța ce-o adnotăm, e chestiunea de un apel care s'a făcut direct la grefa Curții și a fost primit în termenul legal. Poate el fi considerat ca neregulat făcut? Curtea de Apel se pronunță, cum vedem, pentru validitatea lui. Soluțiunea Curții o aprobăm și noi, căci, în afară de argumentul tras din interpretarea voinței legiuitorului, mai sunt și altele.

Și argumentul cel mai puternic, care militează în favoarea soluțiunei, este art. 199 pr. pen. al. final, care prevede că cererea cuprinzătoare cu motivele de apel va putea fi făcută la grefa Trib. în același

termen, dar «cererea va putea fi dată și deadreptul la grefa Curții», (vezi Tanoviceanu, op. cit. p. 505).

Prin urmare, încă odată, se evidențiază că scopul legiuitorului a fost de a ușura părților calea de a face apel, și că el a prevăzut cazul cel mai frecvent: când părțile declară apelul la grefa Trib., care a dat sentința, spre a evita deplasările la Curte; însă, dacă partea a făcut deadreptul apel la Curte, sub nici un motiv el nu poate fi considerat ca neregulat făcut, căci această excepție confirmă regula.

Textele de legi chiar în materie corecțională nu trebuiesc interpretate în sensul lor pur literal, ci trebuie să ținem seamă și de spiritul lor, cu atât mai mult cu cât redacțiunea art. 198 este mai puțin clară și precisă ca aceea a art. 417 pr. pen. în materie de recurs.

Dar Curtea de Apel mai invoacă încă un argument *per a contrario*, tras din art. 202 pr. pen.: dacă cererea de apel va fi dată la grefa trib. de prima instanță, ea va fi trimisă la grefa Curții.

De obicei argumentele *per a contrario* nu se invoacă în materie corecțională, însă, când ele limpezesc o chestiune de drept, nu pot fi ocolite. Ori, din acest argument se vedește încă odată că scopul legiuitorului a fost de a înlesni părților mijlocul de a face apel la Curte prin intermediul grefei Trib., fapt, care nu exclude cazul, când partea s'ar dispensa de această înlesnire, și ar face apelul la Curte.

Iată pentru ce motive subscriem la această soluțiune fericită, care inovează în materie de apel*), pentru că aproape majoritatea jurisprudenței dela noi și din Franța s'a pronunțat în sensul contrar.

E. C. DECUSARĂ.

*) S'a mai pronunțat în acest sens. Casație sec. unite, 2 din 22 Martie 1873 și Cas. II, 165 din 9 Martie 1874, cfr. Frateșteanu c. pr. pen. p. 172.

REZUMATELE JURISPRUDENTEI CURȚILOR DE APEL ȘI ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE

CURTEA DE APEL BUCUREȘTI

SECȚIA I

Apelant: Ștefan Davidescu asistat de d. av. Apostolescu.
Intimat: Elena St. Davidescu și Toma N. Gearoma, în persoană.

Acțiune cambială. — Excepțiunea de dotabilitate. — Plată. — Dacă se poate opune beneficiarului cambiei? — Art. 349 c. com. și 1273 c. civ.

Intr-o acțiune cambială debitorul nu poate opune excepțiunii de natură să întârzie condamnarea la plată, decât numai în cazurile prescrise de art. 349 c. com.; excepțiunea însă ridicată de apelant, că creanța izvoarăște din garantarea dotei intimăte, fiind personală beneficiarei cambei, intră în prevederile acestui text.

Prin urmare, în speță, adevărata cauză generatoare a cambiei fiind garantarea dotei reclamantei, cambia aceasta, deși exigibilă la 15 Aprilie 1920, plata ei totuși, nu poate fi reclamată decât potrivit dispozițiilor art. 1273 c. civ., adică după un an din momentul decând a luat naștere; ori, acest termen nu e încă expirat, prin urmare acțiunea este prematură. (Curtea de Apel, București, secția I, decizia comercială No. 10 din 17 Febr. 1921, prin care s'a admis apelul contra sent. com. 12/920 Trib. Buzău s. II).

SECȚIA II

Apelant: Ion Boeru prin d. av. Petrovici.
Intimat: Maria Sachelarie prin d. av. N. S. Sachelarie.

Contract de locație. — Spor. — Dacă părțile pot de comun acord majora sporul peste prevederile art. 6 din decretul-lege 1420/920? — Art. 6 din decretul-lege 1420/920. — Contract de locație. — Nestipularea locului plăței. — Art. 1104 c. civ. — Acțiune de reviliere. — Respingere.

a) Conform art. 6 din decretul-lege 1420/920 sporurile de chirie se calculează asupra chiriei anuale constatată la Sft. Dumitru 1915, și în cazul când se cere de proprietar o sporire de chirie sau de chiriaș reducerea ei, ambii urmează să se adreseze comisiei arbitrale.

Însă, când părțile renunță de a se mai adresa la comisiunea arbitrală, cum e în speță, și convin de comun acord că chiria împreună cu sporul să fie majorată la 5000 lei anual, — adică la chiria existentă de 3600 lei să se adauge sporul de 40% — dat fiind și împrejurarea că proprietara a adus oarecare îmbunătățiri imobilului, această convenție nu poate constitui o atingere a ordinii publice și nici o violare a legii.

b) Când într'un contract de locație nu s'a stipulat locul plăței chiriei, conform art. 1104 c. civ. ea trebuie să se facă la domiciliul debitorului locatar. În speță,

nefăcându-se dovada că locatorul s'ar fi prezentat la domiciliul debitorului locatar, acesta nu este în culpă, și este oricând în termen să plătească, deci nu se poate cere pe acest temei rezilierea contractului său. (*Curtea de apel București, secția III, decizia civilă No. 44 din 21 Feb. 1921 prin care s'a admis apelul contra sent. 870 din 1920 a Trib. Ilfov secț. I, civ. cor.*).

SECȚIA III

Apelant: William Funnell personal și ca procurator al societății «Creditul Miner», prin d. av. N. Florian.
Intimată: Societatea «Steaua Română», lipsă.

Legea consolidării terenurilor petrolifere. — Act de executare săvârșit. — Contestație. — Tardivitate. — Dacă se mai poate ataca pe vre-o cale? — Art. 399 și 403 pr. civilă. — Art. 7 și 8 din legea consolidărilor petrolifere.

Din combinarea art. 399 și 403 pr. civilă rezultă că după îndeplinirea ultimului act de executare de autoritatea judecătorească, care a ordonat executarea, partea nu mai poate să atace pe nici o cale executarea efectuată și confirmată, iar această dispozițiune este generală și nu face nici o distincțiune între cei ce au figurat în judecată la fondul pricinii și cei ce n'au luat parte la judecată.

Aceste principii de drept comun se aplică și în materie de consolidare a terenurilor petrolifere, fiindcă legea de consolidare pentru a asigura capitalurile afectate acestor exploatațiuni, a dat hotărârilor de consolidare cum e în speță un caracter de opozabilitate *erga omnes*, chiar față de adevăratul proprietar real, căruia nu-i rezervă decât un drept de redevență.

Prin urmare, în speță, apelantul introducând cererea de contestațiune după doi ani dela săvârșirea ultimului act de executare a hotărârei de consolidare, deci peste termen, ea urmează a fi considerată ca tardivă. (*Curtea de apel București, secția III, decizia civilă No. 25 din 23 Feb. 1921, prin care s'a respins apelul contra sent. 254/916 a Trib. Prahova s. I.*)

NOTA. — În același sens Cas. I, 115 din 19 Oct. 1920, în *Curierul Judiciar* 6/921 p. 85 cu nota de Iscod; Trib. Prahova s. I, sent. 317 din 8 Iulie 1920, în *Curierul Judiciar* 8/921, p. 123 cu nota de Hugo Friedman. (N. R.)

SECȚIA IV

Apelanți: Societatea anonimă «Crucea» prin d. av. Paul Iliescu.
Intimat: Ministerul Public.

Societate anonimă. — Sporire de capital. — Clauze statutare prin care se autoriză consiliul de administrație de a o face. Dacă aceasta constituie o violare a art. 160 c. com.? — Art. 160 c. com.

Deși este exact că potrivit dispozițiunilor art. 160 c. com. majorarea capitalului social al Societăților anonime se hotărăște de adunarea generală, în speță însă conform actului constitutiv și art. 9 din Statutele societății, nu e vorba de sporirea propriu zisă de capital, ci de autorizarea, în mod excepțional, a primului consiliu de administrație, ca după acoperirea întregului capital social de 100000 lei să decidă, cu majoritate de cel puțin 2/3 din numărul membrilor ce compun consiliul, sporirea capitalului până la suma de 10.000.000 lei. (*Curtea de apel București, secția IV, decizia comercială No. 1 din 1 Ianuarie 1921 prin care s'a admis apelul contra sent. com. 683/920 a Trib. Ilfov secția I comercială.*)

CURTEA DE CASAȚIE

SECȚIA I

Recurrent: Maria Mohr, prin d-l avocat Boicu.
Intimat: G. Manoliu, prin d-l avocat M. Iosefache.

Inchirieri. — Prolungirea lor prin decretul-lege No. 1420/920. — Obligațiunea impusă prin art. 2 de a se plăti chiria pe trecut privește numai aceia derivând din contractul prelungit, nu alte contracte.

Obligațiunea impusă chiriașilor prin art. 2 din decretul-lege No. 1420/920, de a plăti într'un anume termen chiria datorită pe trecut și cea exigibilă pe viitor se referă numai la chiria datorită din contractul prelungit și ca un corolar al acestei prelungiri legale. Ca atare, această obligațiune nu urmărește regularea socotelilor dintre aceiași proprietari și chiriași, derivând din diverse contracte, pentru alte apartamente.

În speță se ceruse evacuarea chiriașei pentru că nu a achitat până la 20 Aprilie 1920 chiria datorită pentru alte încăperi, în virtutea altui contract, de cât cel prelungit astăzi (*Cas. I, dec. No. 133 din 23 Februarie, 1921, prin care s'a respins recursul contra dec. No. 175/920 a Curții de Apel București s. I-a.*)

SECȚIA II

Recurrent: I. R. Scurtu, prin d-l avocat S. Constantinescu.

Citație. — Înmânarea ei. — Gradația prevăzută de art. 74 pr. civ. și 68 l. jud. ocoale. — Nerespectarea ei.

Conform art. 74 pr. civ. și 68 l. jud. ocol, agentul însărcinat cu înmânarea citației, în caz de lipsă a celui citat, va trebui să înmâneze citația unei persoane din familia sa care să locuiască cu dânsul, sau vre-unui servitor al său, arătându-se numele acestei persoane și numai în caz când nu s'ar găsi nici una din persoanele de mai sus, citația se va lipi pe ușa casei, încheindu-se proces-verbal despre aceasta. Această gradație trebuie respectată și, prin urmare, se violează legea când în procesul-verbal nu se menționează dacă se găsea sau nu vre-o rudă sau vre-un servitor acasă, ci numai că în lipsa celui citat, citația a fost lipită pe ușa casei — cum este în speță — (*Cas. II, decizia penală No. 1959 din 16 Noembrie 1921, prin care s'a casat sentința Trib. Prahova, s. III, No. 596/921.*)

SECȚIA III

Recurrent: prin d. av. A. Ionescu și P. Missir.
Intimat: Min. de Interne prin d. av. A. Pretorian.

Hotărârea Comisiunii administrative și de disciplină asupra numirii unui medic. — Ministrul e ținut să o urmeze. — Art. 12, 15 și 26 din Legea sanitară. — Hotărâre neregulată dată. — Ministrul e liber în numirea ce face.

În principiu, Ministerul de interne, este obligat să execute hotărârea comisiunii administrative dată în conformitate cu art. 26 din legea sanitară. Această hotărâre, potrivit art. 12 din aceeași lege, este definitivă și executorie în acest sens că ministrul are dreptul și îndatorirea să procedeze imediat la executarea ei, fără a aștepta aprobarea sau confirmarea din partea altui organ administrativ și fără a avea el însuși dreptul de a aprecia în fapt și de a se pronunța asupra meritelor candidatului propus de comisiune.

Atunci însă când comisiunea procedează ea însăși în mod arbitrar, și când bunăoară nu ține seama în re-

comandarea ce face de notele din statul de serviciu, astfel cum prevede art. 26 mai sus citat, ci se mărginește a desemna pe cel recomandat fără arătare de motive, în acest caz este evident că ministrul, ca organ al legii, are dreptul să pună în vedere comisiei punctul abătut, pentruca ea să decidă în deplină cunoștință de fapte și în conformitate cu dispozițiunile formale ale legii cum și ale regulamentului ei de aplicațiune, care prin art. 15 prevede ca hotărârea să fie motivată. (Cas. III, dec. No. 5 din 2 Ian. 1920, prin care s'a respins recursul).

NOTA. — Pentru aplicarea art. 26 din Legea sanitară vezi și cas. III, dec. 213 din 10 Iunie 1914, *Curierul Judiciar* 1915 p. 60. (N. R.)

Recurent: Iacob Penkas, lipsă.

Intimat: Ministerul de Finanțe prin d-l av. Edmond Baeran.

Împrumutător. — *Tabloul litera D anexat la legea patentelor.*

Cel care încasează în calitate de moștenitor și co-asociat al unei firme parte din sumele de bani datorite de unii debitori, iar altor debitori le-a acordat termene de plată, nu poate fi socotit ca împrumutător de bani și nu i se poate aplica impunerea la patentă prevăzută la cuvântul „împrumutător” din tabloul litera D anexat la legea patentelor, care prevede pe cei ce fără a ține contuare publice, fac continuu operațiuni de împrumut pe polițe. (Cas. III, dec. No. 9, din 2 Ianuarie 1922, prin care s'a casat decizia comisiei de apel No. 201/921 din jud. Dolj).

Recurent: Mircea Giuvanu prin d-l av. G. M. Dumitrescu.

Intimat: Ministerul Comunicațiilor, prin d-l av. Vărnăv Liteanu.

Funcționar C. F. R. — Destituire. — Formalitatea ce trebuie îndeplinită cu această ocazie. Art. 10 din legea pentru exploatarea Căilor ferate ale Statului și art. 96—99 din regulamentul ei de aplicațiune.

Funcționarii Căilor ferate cu un salariu minimum de 200 lei lunar nu pot fi destituiți potrivit art. 10 din legea pentru exploatarea Căilor ferate și 96—99 din regulamentul ei de aplicare, decât în urma unui raport al Direcțiunii Generale, însoțit de avizul Comisiei disciplinare.

Îndată ce această formalitate nu se constată a se fi îndeplinit, constituie un act care nu și-ar putea găsi justificarea decât în lipsa oricărei garanții legale de stabilitate a funcționarilor C. F. R. (Cas. III, dec. No. 28, din 17 Februarie 1922, prin care s'a admis recursul în contencios în contra destituirii recurentului din funcțiunea de șef de birou clasa III în Direcția C. F. R.).

JURISPRUDENȚĂ STRĂINĂ

Filiațiune. — Copil legitim. — Posesiune de stat. — Registrul de stare civilă distrus sau neexistent. — Înlocuirea actului de naștere al copilului și a actului de căsătorie al părinților în caz de neprezentare. — Sarcina probei în contestațiunile asupra posesiunii de stat. — Dacă chestiunea posesiunii de stat de copil legitim și a posesiunii de stat de soț legitim trebuie să facă obiectul unor probe distincte? — Ambele posesiuni pot rezulta din aceleași elemente de dovadă administrate în instanță.

Conform art. 293 c. civ. rom. (art. 320 c. c. fr.),

filiațiunea legitimă se poate stabili prin posesiunea de stat, fără a mai fi nevoie să se stabilească neexistența sau distrugerea registrelor de stare civilă.

Nu se aduce nici o derogare la acest principiu, atunci când copilul, în urma morții părinților săi, se găsește în imposibilitate să înfățișeze actul de celebrare al căsătoriei lor.

Dacă, în caz de deces al părinților, copilul nu este admis, potrivit dispozițiunilor art. 179 c. civ. (art. 197 c. civ. fr.), să și dovedească legitimitatea prin posesiunea de stat, decât într-o atît întrucât aceasta nu este contrazisă prin actul de naștere, aceasta nu înseamnă că legea impune copilului obligațiunea de a prezenta actul de naștere. Obligațiunea prezentării actului incumbă, din contră, părții care susține că actul de naștere ar contrazice posesiunea de stat reclamată de copil.

Se face o bună aplicațiune a acestor principii atunci când instanța de fond hotărăște că posesiunea de stat a calității de soți legitimi a părinților copilului trebuie dovedită în mod deosebit de posesiunea de stat de copil legitim și când instanța de fond deduce posesiunea de stat a legitimității căsătoriei din diferite acte prezentate, iar posesiunea de stat a copilului legitim din mărturisirile culese în cursul procesului, adică din complexul acelor probe administrate de reclamant. (Cas. fr. sect. civ. 30 Noembrie 1920. Pandectes fr., 1921, caetul al VI-lea).

NOTĂ. — Speța judecată de Casația franceză prezintă, după cum se poate constata din simpla enunțare a punctelor de drept deduse în discuțiune și soluționate, o importanță practică și teoretică care nu poate scăpa nimănui.

În speță, reclamantul, care invocă beneficiul situațiunii de copil legitim, nu a înfățișat, înaintea instanțelor de fond, nici actul de naștere nici pe acel de căsătorie al părinților săi.

Într-o asemenea situațiune, de sigur că, reclamantul putea, conform art. 293 c. civ. să și dovedească filiațiunea legitimă prin posesiunea constantă de stat a calității de copil legitim.

Cum, însă, părătul susținea că actul de naștere, chiar dacă ar fi fost produs, nu ar fi putut, după cum nu putea nici posesiunea de stat, invocată de reclamant, să stabilească dovada căsătoriei legitime a părinților, chestiunea, ce urma să fie deslegată, era aceea de a se ști dacă din moment ce legitimitatea filiațiunii era contestată, această dovadă era cu puțință de făcut numai prin producerea actului de celebrare a căsătoriei, conform art. 176 c. civ. care spune că nimeni nu poate reclama titlul de soț și efectele civile a căsătoriei, dacă nu prezintă actul de celebrare?

Neputând înfățișa actul de căsătorie, reclamantul s'a pus la adăpostul art. 197 c. c., potrivit căruia ori-de-câte ori există copii rămași după urma unor soți decedați și cari au trăit în public ca bărbat și femei, legitimitatea copiilor nu mai poate fi contestată sub singurul cuvânt că nu se prezintă actul de naștere, ori de câte ori această legitimitate se dovedește printr-o posesiune de stat necontrazisă prin actul de naștere.

Partea delicată a chestiunii de drept era aceea de a se preciza cum trebuiesc administrate și interpretate cele

două elemente de dovadă — posesiunea de stat și actul de naștere — în cazul prevăzut de art. 179 c. c.

Este, oare, trebuit ca, în aprecierea legitimității, să se ceară reclamantului să dovedească posesiunea de stat a calității de soți legitimi a părinților și să prezinte tot deodată, actul de naștere?

Chestiunea aceasta a provocat în doctrină două sisteme:

I) Sistemul coexistenței necesare a posesiunii de stat și a unui act de naștere conform cu dânsa.

Obiecțiunea principală și, de altfel, foarte puternică ce se aduce acestui sistem, profesat originar, de Toullier, este că el ar veni în contradicție cu însuși textul legii, de oarece art. 179 c. c., nu cere producerea actului de naștere, ci numai ca această posesiune de stat să nu fie contrazisă de actul de naștere. În afară de acest argument, adversarii sistemului mai arată încă că această teorie ar fi incompatibilă cu motivele cari au inspirat legiuitorului civil dispozițiunile art. 179 (René Morel, *Pandectes fr.* 1921, p. 242.)

Aceste motive le vom arăta în expunerea celui de al doilea sistem:

II) Sistemul legitimității întemeiată numai pe posesiunea de Stat.

Se susține, în spiritul acestui sistem, că nu este necesar să se dovedească de copil că are un act de naștere și o posesiune de stat conformă.

Ar fi de ajuns să se stabilească că posesiunea de stat nu este contrazisă de actul de naștere.

Conformitatea actului de naștere nu ar putea fi tăgăduită numai pe simplul motiv că în textul actului nu se menționează nimic de legitimitatea copilului. Dacă actul nu menționează că este vorba de un copil natural, condițiunea legii este îndeplinită. (*Alexandresco*, I, p. 683 și trimiterele).

În rezumat, copilul face o complectă dovadă a legitimității prin stabilirea posesiunii sale de stat, fără a i se mai putea pretinde și înfățișarea actului de naștere.

Motivele invocate în sprijinul sistemului:

1). Argument de text dedus din lucrările preparatorii:

În prima redacțiune dată în Consiliul de stat art. 179, copii erau obligați de ași dovedi legitimitatea prin producerea actului de naștere sprijinit pe posesiunea de stat.

Revenind asupra acestei dispozițiuni cât și asupra jurisprudenței anterioare, confo mă cu dânsa, redactorii codului au dat textului forma în care se găsește azi, potrivit căreia legitimitatea este dovedită prin dovada, singură, a posesiunii de stat necontrazisă de actul de naștere (René Morel, loc. cit. Ambroise Colin, *Gazette du Palais* din 18 Dec. 1920: Loaré, *Législation civile*, IV, p. 432 și 469).

2). Argument de rațiune:

„Din momentul ce — spune Domolomme, I. no. 401 — copilul a fost scutit să înfățișeze actul de căsătorie al părinților săi pentru motivul că el nu știa, poate, locul unde s'a celebrat căsătoria părinților, nu i se poate în mod rațional care ca o condițiune *sine qua non* înfățișarea propriului său act de naștere, de oarece se poate tot atât de bine ca el să ignoreze și locul nașterii.”

3) Din textul art. 293, rezultă că în lipsa actului de naștere, cu ajutorul căruia se face în mod obicinuit dovada filiațiunii, posesiunea de stat este suficientă spre a dovedi filiațiunea.

S'a obiectat că textul art. 293 nu ar autoriza să se tragă un argument în favoarea tezei că actul de naștere nu ar mai fi necesar în ipoteza prevăzută de art. 179, de oarece art. 293 privește numai cazul când căsătoria părinților este legalmente dovedită.

Obiecțiunea nu este, însă, la adăpost de orice replică. În adevăr, și în cazul prevăzut de art. 179 căsătoria este legalmente dovedită în baza prezumțiunii de legitimitate ce rezultă din posesiunea de stat a calității de soți legitimi a părinților. Deci, facilitatea acordată copilului de a fi scutit să prezinte actul de naștere în cazul art. 293 are aceiași rațiuni și atunci când este vorba de reclamarea legitimității din partea unui copil ai cărui părinți au încetat din viață.

Importanța posesiunii de stat ca element de dovadă al legitimității.

Posesiunea de stat este elementul substanțial pentru stabilirea legitimității.

În lipsa ei, copilul nu ar putea dovedi calitatea sa de copil legitim cu actul de naștere.

Forța probantă a actului de naștere este circumscrișă numai în ceea ce privește faptul filiațiunii. (*Alexandresco*, I, p. 682 și autoritățile citate.)

În raport cu noțiunea legitimității căsătoriei, art. 179 nu atribuie actului de naștere nici-o putere doveditoare.

Legitimitatea căsătoriei nu poate fi dedusă decât din posesiunea de stat.

Deși posesiunea de stat a calității de soți legitimi nu implică și legitimitatea filiațiunii, și deși proba celei dintăiu posesiuni nu scutește pe copil să facă și dovada filiațiunii legitime, totuși, nu este mai puțin adevărat că judecătorii pot să deducă existența celor două posesiuni din aceleași circumstanțe și elemente de fapt, ce au servit la stabilirea uneia dintre ele, fără a se putea spune că instanța s'a mulțumit cu proba numai a uneia dintre posesiunile de stat cerute de art. 179 și că a considerat una din aceste posesiuni ca fiind virtual cuprinsă în aceea a cărei dovadă a fost făcută. (Cas. fr. 7 Mai 1873, Sirey, I, N. 309; Pand. fr. 1873, no. 771; René Morel, Pand. fr. 1921 p. 243; *contra*: Cas. fr. 19 Iunie 1867, Sirey, 1867, I, n. 345; Pand. 1867 n. 945 cu o notă a lui Labbé, care combatând soluțiunea dată apără teoria consacrată mai târziu prin jurisprudența mai sus menționată din 7 Mai 1873).

(Vezi asupra chestiunii că dovada uneia dintre posesiunile de stat nu implică dovada celei alte; *Alexandresco*, I: p. 682 și trimiterele; Cas. fr. 18 Martie 1868, Sirey, 1868, I, 205; Pand. 1868, N. 501; Curtea Lyon, 28 Mai 1869, Sirey, 1870, II, n. 14; Aubry et Rau, ed. V. T. VII, n. 452 bis; Baudry-Lacantinerie et Houques-Fourcade, *Des personnes*, I, n. 390; Cas. rom. I, n. 464/916 și 614/914, *Curierul Judiciar* n. 28 și 29 din 1915).

Modul de probațiune al ambelor posesiuni de stat.

Atât posesiunea de stat a calității de soți legitimi a părinților copilului cât și posesiunea de fiu legitim a acestuia se pot stabili prin toate felurile de probă: martori, prezumțiuni, fără a mai fi nevoie de existența unui început de dovadă scrisă. (*Alexandresco*, I, p. 682 și trimiterele; A. Colin et Capitant, I, p. 411; Cas. I, n. 464/914 *Curierul Judiciar* 28/915.)

TR. ALEX.

A aparut Tabla de materii pe 1916 și pe 1919. Prețul 30 lei fiecare.

S'a pus sub presă Tabla pe 1920 și după terminarea ei. se va imprima și cea pe 1921.

La comandă se va adăoga și 2 lei pentru porto-poștal recomandat.

Anunțăm pentru numărul viitor al revistei rezumatul interesantei Conferințe ținută la Barou de d-l avocat Vasile Toncescu asupra Problemei locuințelor și oficiilor de închiriere.